

4. Zdravotní péče

Všechna data pro tuto kapitolu jsou převzata z publikací Ústavu zdravotnických informací a statistiky. Tyto publikace s daty za rok 2014 mají být zveřejněny až po vydání této analýzy, proto zde pracujeme s daty do roku 2013. Data týkající se zhoubných novotvarů jsou nejnovější za rok 2011, k tomuto zpoždění dochází v důsledku dohledávání, ověřování a kontroly dat.

Zdravotní stav

S trendem stárnutí populace roste i počet pacientů seniorů s chronickým onemocněním, kteří jsou v evidenci praktického lékaře. U třech vybraných diagnóz došlo od roku 2009 do roku 2013 k nárůstu pacientů o 14,8 %. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán u hypertenzních nemocí (o 20,2 %), nejméně se zvýšil počet cévních nemocí mozku (o 2,6 %).

Tab. 4.1 Pacienti s vybraným chronickým onemocněním v evidenci praktického lékaře pro dospělé celkem a ve věku 65 a více let v letech 2009 až 2013

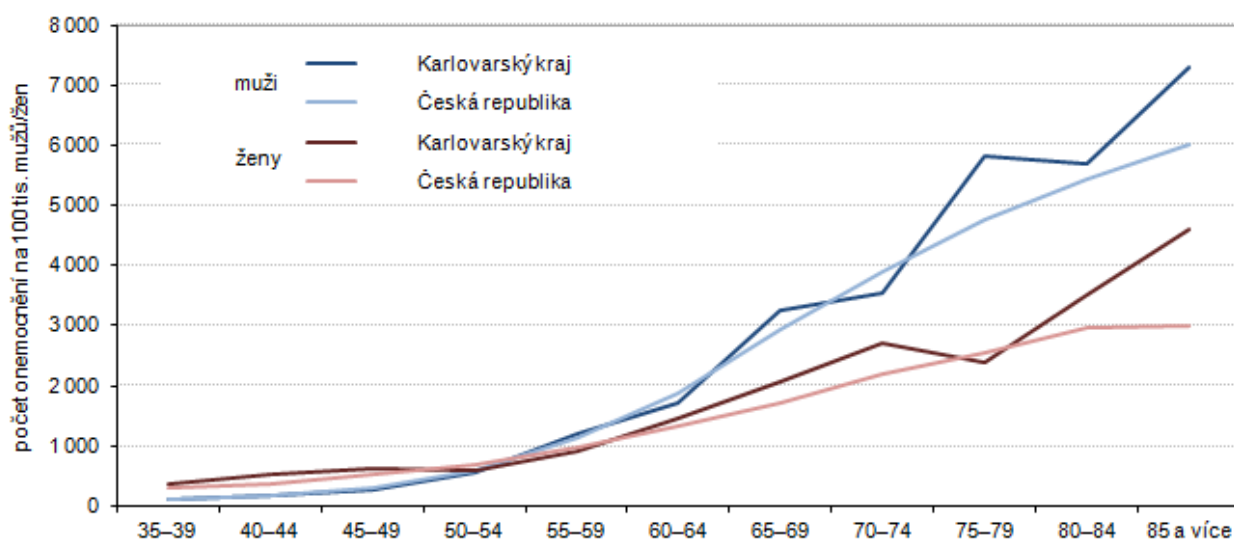
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2009	2010	2011	2012	2013
Pacienti s chronickým onemocněním					
hypertenzní nemoci (I10–I15)	39 050	39 362	42 219	42 429	46 956
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	17 471	16 657	17 582	17 130	17 923
cévní nemoci mozku (I60–I69)	4 353	4 338	4 930	4 778	5 020
z toho ve věku 65 a více let (%)					
hypertenzní nemoci (I10–I15)	42,2	42,6	43,3	43,4	45,2
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	52,2	54,1	53,8	53,8	56,0
cévní nemoci mozku (I60–I69)	68,2	66,5	68,1	66,5	66,8

Obecně řečeno mladší pacienti mají více problémů s krevním tlakem a u seniorů zase převládají mozkové a srdeční příhody. Z celkového počtu pacientů s diagnostikovanou hypertenzní nemocí bylo seniorů ve věku 65 a více let méně než polovina (45,2 %), od roku 2009 do roku 2013 se jejich podíl zvýšil o 3,0 procentní body. Nárůst vykazuje také podíl seniorů s ischemickými srdečními nemocemi, který činil v roce 2013 celkem 56,0 % ze všech nemocných těmito nemocemi. Nejvyšší podíl byl zaznamenán u seniorů trpících cévními nemocemi mozku, kterých bylo 66,8 % z celkového počtu nemocných, ale zároveň zjišťujeme, že tento podíl se v průběhu sledovaných let snížil, a to o 1,4 procentního bodu.

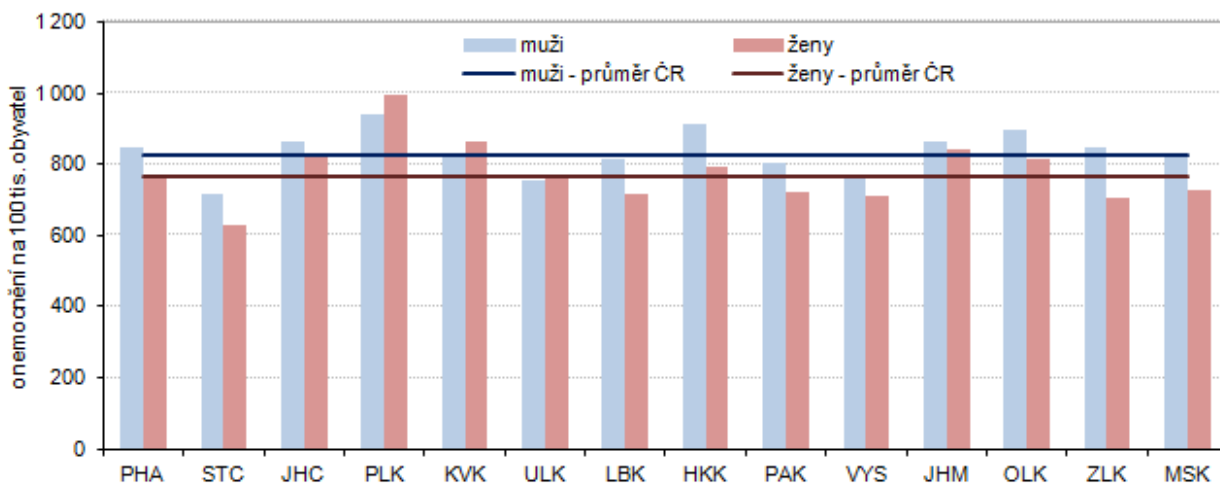
Graf 25 Hlášená onemocnění novotvary v Karlovarském kraji a ČR podle pohlaví a věku v roce 2011 (na 100 000 obyvatel stejného věku)

Zdroj: ÚZIS

**Graf 26 Hlášená onemocnění zhoubnými novotvarami podle pohlaví a kraje bydliště v roce 2011
(na 100 000 mužů/žen)**

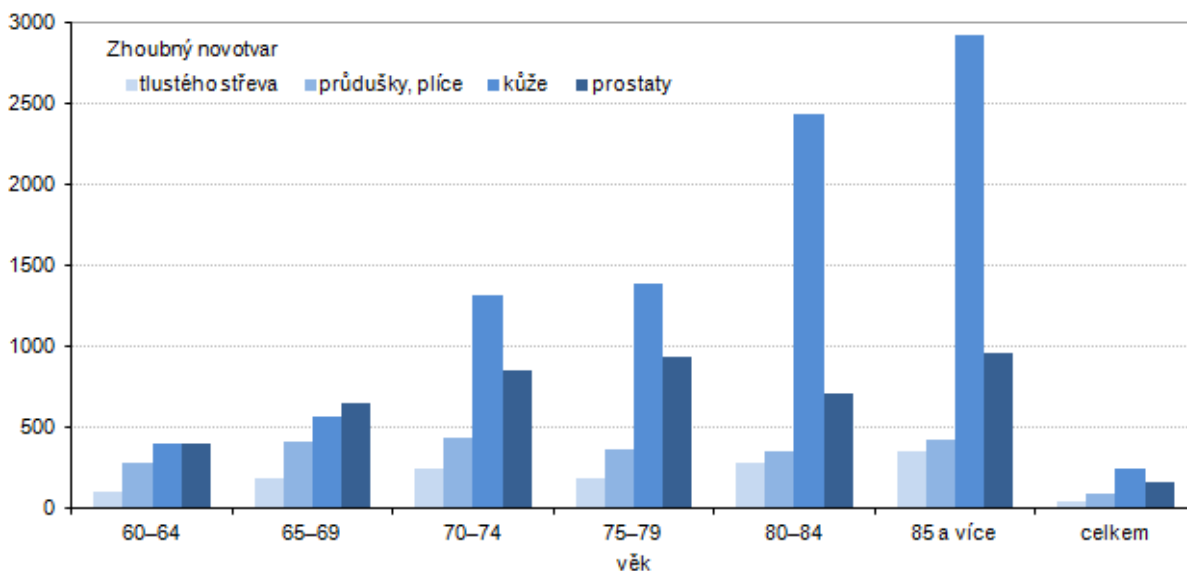
Zdroj: ÚZIS

Počet nově hlášených případů zhoubných nádorů stále roste, tento rostoucí trend lze vysvětlit především stárnutím populace (stoupá průměrný věk, respektive naděje dožití při narození). Věk je hlavním rizikovým faktorem zhoubného bujení, mimo jiné díky kumulativnímu vlivu rizikových faktorů. Dalšími možnými vlivy na rostoucí počet nově hlášených případů onemocnění zhoubnými novotvarami jsou také vyšší výskyt fyzikálních a chemických kancerogenů, který je způsoben mimo jiné také rostoucím znečištěním životního prostředí a změnami životního stylu, dále také zlepšená diagnostika zhoubných novotvarů a celková kvalita lékařské péče. To vše přispívá k tomu, že se lidé dožívají vyššího věku, kdy je riziko nádorového onemocnění nejvyšší.

Graf 27 Hlášená onemocnění vybranými druhy zhoubných novotvarů na 100 tisíc mužů v Karlovarském kraji v roce 2011

Zdroj: ÚZIS

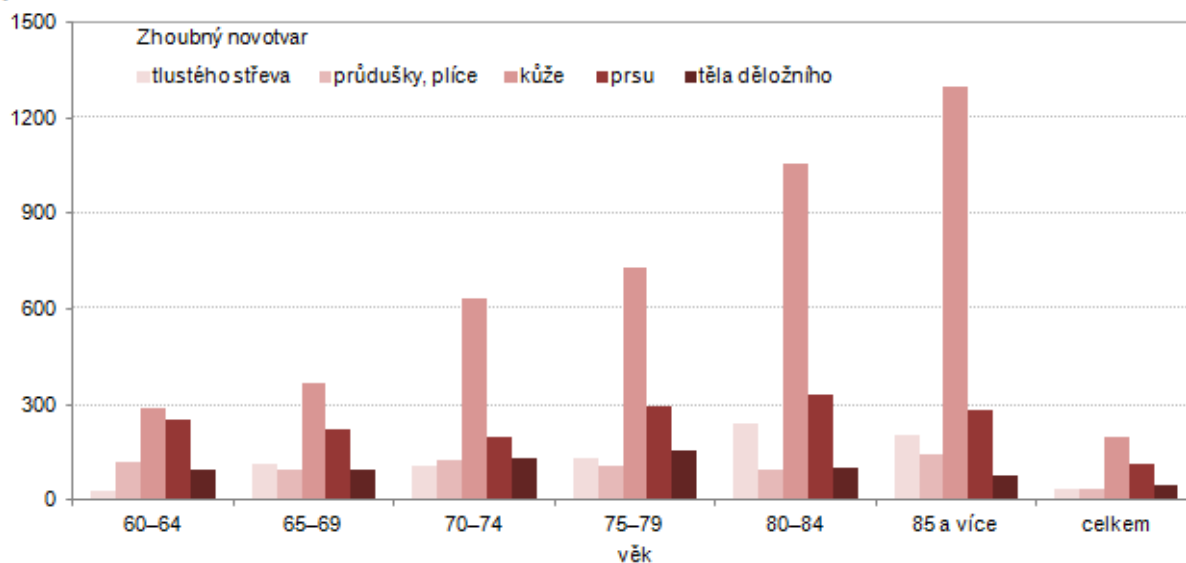

Z grafu 25 lze vyčíst, jak rychle narůstá počet onemocnění novotvarami s přibývajícím věkem. U mužů přitom roste počet nově hlášených nádorových onemocnění s věkem rychleji než u žen. V roce 2011 nově onemocnělo zhoubným nádorem 7 315 mužů ve věku 85 a více let ze 100 tisíc mužů a 4 588 žen ve stejném věku ze 100 tisíc žen. U těchto mužů i žen platí, že jejich počet byl vyšší než republikový průměr.

Graf 28 Hlášená onemocnění vybranými druhy zhoubných novotvarů na 100 tisíc žen v Karlovarském kraji v roce 2011

Zdroj: ÚZIS

Počet nově hlášených případů zhoubného nádoru tlustého střeva u žen seniorek je zhruba poloviční než u mužů seniorů. U obou pohlaví platí, že počty tohoto zhoubného nádoru s věkem neklesají, naopak až do pozdního věku se udržují na vysokých hodnotách. Také počty nově zjištěných případů nádorů plic a průdušek nedosahují u starších žen takových hodnot jako u mužů. Nejvyšší počet těchto nádorů je zaznamenán u mužů ve věku 75–79 let (736 na 100 tisíc mužů) a u žen 85letých a starších (373 na 100 tisíc žen). S přibývajícím věkem narůstá u obou pohlaví počet nově hlášených zhoubných nádorů kůže, tento typ nádoru u 70letých a starších seniorů vysoce převyšuje počty ostatních typů nádorů. Významně zastoupeným typem nádoru u žen je také zhoubný nádor prsu (1 998 nových případů u žen ve věku 60 a více let na 100 tisíc žen) a děložního čípku (762 nových případů u žen ve věku 60 a více let na 100 tisíc žen), u mužů pak zhoubný nádor prostaty (4 208 nových případů u mužů ve věku 60 a více let na 100 tisíc mužů).

Hospitalizovaní (nemocnice, LDN, hospice)

Počty hospitalizovaných osob v nemocnicích se v zásadě v průběhu sledovaných pěti let výrazně neměnily. Zjevná je skutečnost, že více problémů mají ženy (o 27,9 % více v roce 2013), ale je to z části dáno i tím, že žen seniorek je v populaci Karlovarského kraje více než mužů seniorů. Přesto je zjevné, že ženy své problémy hospitalizací řeší daleko častěji než muži.

Tab. 4.2 Osoby s bydlištěm v kraji hospitalizované v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013

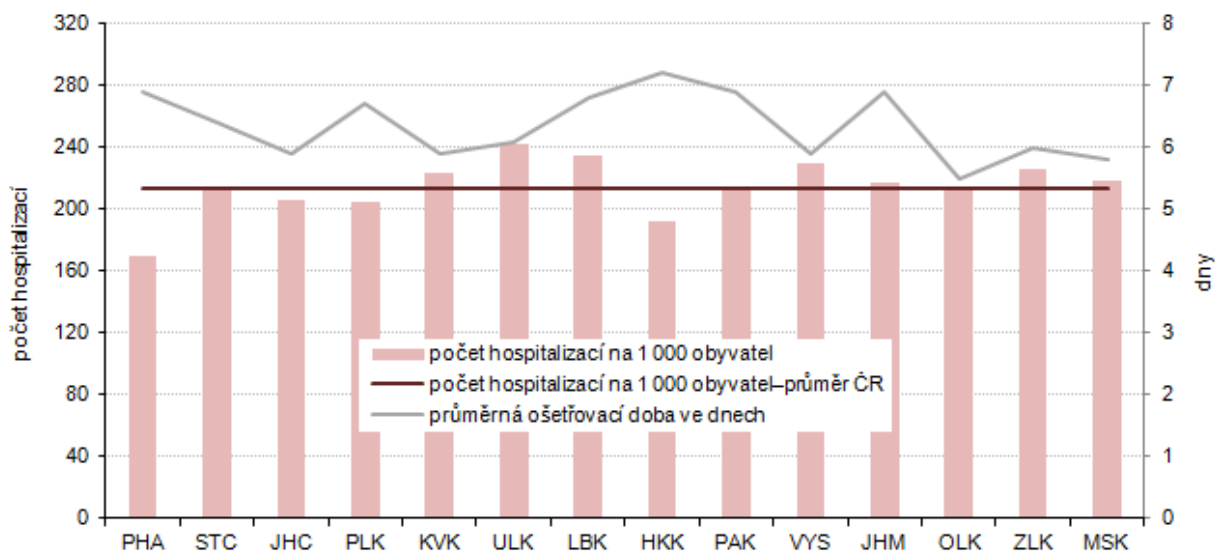
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	Hospitalizovaní muži					Hospitalizované ženy				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	29 848	29 374	29 217	28 904	29 596	37 959	38 311	37 447	37 135	37 841
z toho ve věku:										
55–59	3 043	2 874	2 652	2 513	2 446	2 313	2 323	2 116	2 082	2 070
60–64	3 332	3 176	3 397	3 411	3 308	2 481	2 754	2 749	2 792	2 729
65–69	2 779	2 710	2 835	3 073	3 424	2 473	2 628	2 609	2 748	2 977
70–74	2 346	2 256	2 341	2 436	2 588	2 614	2 585	2 509	2 831	2 691
75–79	2 103	2 113	1 979	2 005	2 050	2 604	2 536	2 468	2 313	2 494
80–84	1 265	1 322	1 385	1 318	1 532	2 320	2 138	2 157	2 132	2 242
85–89	659	801	616	589	620	1 582	1 624	1 348	1 360	1 477
90–94 ¹⁾	.	.	106	142	197	.	.	332	394	477
95 a více ¹⁾	.	.	29	13	23	.	.	74	45	30

¹⁾ V letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

Graf 29 Hospitalizované osoby v nemocnicích a průměrná doba hospitalizace podle kraje bydliště v roce 2013

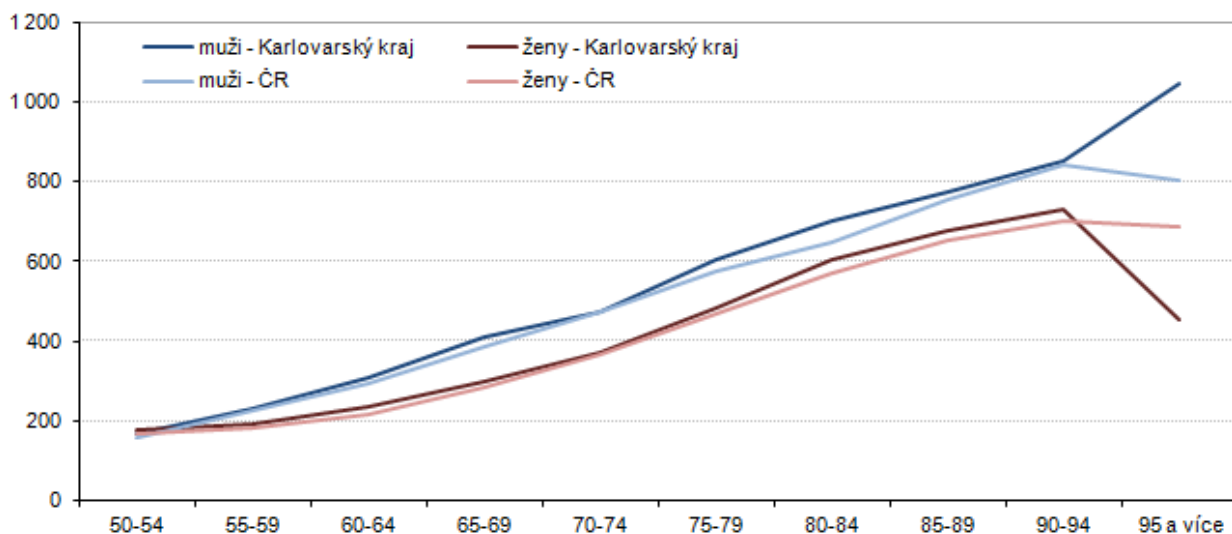
Zdroj: ÚZIS

Při pohledu na hospitalizované podle věku zjišťujeme, že největší počet mužů hospitalizovaných v nemocnici v roce 2013 byl ve věkové kategorii 65–69 let, přitom u této věkové skupiny došlo k největšímu nárůstu počtu hospitalizovaných ve srovnání s rokem 2009. U mladších ročníků (55–64 let) došlo ve sledovaných letech naopak k poklesu hospitalizovaných. Ženy vykazovaly nejvyšší počet hospitalizovaných ve stejné věkové skupině jako muži (65–69 let), a také nárůst hospitalizovaných v nemocnicích od roku 2009 byl u takto starých žen nejvyšší (o 20,4 %). Ve sledovaných letech stoupal také počet žen hospitalizovaných v nemocnici ve věku 60–64 let a 70–74 let. Celkové počty hospitalizovaných mužů i žen 55letých a starších vykázaly mezi lety 2009 a 2013 velmi mírný pokles. V roce 2013 bylo v Karlovarském kraji hospitalizováno v nemocnicích 224 osob na 1 000 obyvatel, což je pátý největší počet mezi kraji ČR (po Ústeckém kraji, Libereckém kraji, Kraji Vysočina a kraji Zlínském) a je to o 10 hospitalizovaných osob více než je republikový průměr. Nejnižší počet hospitalizovaných vykazovalo Hl. město Praha (170 osob na 1 000 obyvatel).

Graf 30 Hospitalizovaní obyvatelé Karlovarského kraje v nemocnicích podle věku na 1 000 obyvatel stejného věku v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Tab. 4.3 Podíl operovaných osob s bydlištěm v kraji z hospitalizovaných v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013 (%)

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	Karlovarský kraj					Česká republika				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	27,8	28,3	27,7	27,5	28,1	28,9	28,9	28,8	29,6	29,4
z toho ve věku:										
55–59	33,1	34,3	34,1	33,9	34,6	35,2	35,4	35,4	36,2	36,3
60–64	31,5	32,2	30,5	29,0	30,0	32,2	32,2	32,0	32,7	32,8
65–69	29,2	29,6	29,8	27,5	28,6	29,7	29,8	29,6	30,1	29,9
70–74	24,0	25,2	24,3	24,5	25,2	26,2	25,8	26,0	26,4	26,4
75–79	21,6	21,2	20,3	18,8	20,6	22,3	21,1	21,2	21,2	21,3
80–84	15,4	15,5	12,6	14,3	13,8	17,1	16,1	16,1	16,1	16,1
85–89	12,4	11,5	11,7	12,5	9,4	13,7	12,5	12,5	12,5	12,3
90–94 ¹⁾	.	.	11,2	7,8	10,1	10,8	10,6	11,0	10,6	10,5
95 a více ¹⁾	.	.	6,8	8,6	9,4	9,5	9,8	10,0	8,8	9,9

¹⁾ V letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

V Karlovarském kraji se podíl operovaných osob z hospitalizovaných v nemocnicích v posledních pěti letech držel na velmi podobné úrovni, proti údajům za celou Českou republiku vykazuje Karlovarský kraj v celém sledovaném období hodnoty nižší. Tento podíl přitom v roce 2013 ve srovnání s rokem 2009 mírně poklesl, a to jak v kraji (pokles o 0,3 procentního bodu), tak i v ČR (pokles o 0,5 procentního bodu). Nejčastěji byli operováni hospitalizovaní ve věkové skupině 55–59 let a to platí opět stejně pro Karlovarský kraj, kde bylo operováno 34,6 % těchto osob jako i pro ČR (36,3 % operovaných hospitalizovaných v daném věku).

Tab. 4.4 Průměrná ošetrovací doba osob s bydlištěm v kraji hospitalizovaných v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013 (dny)

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

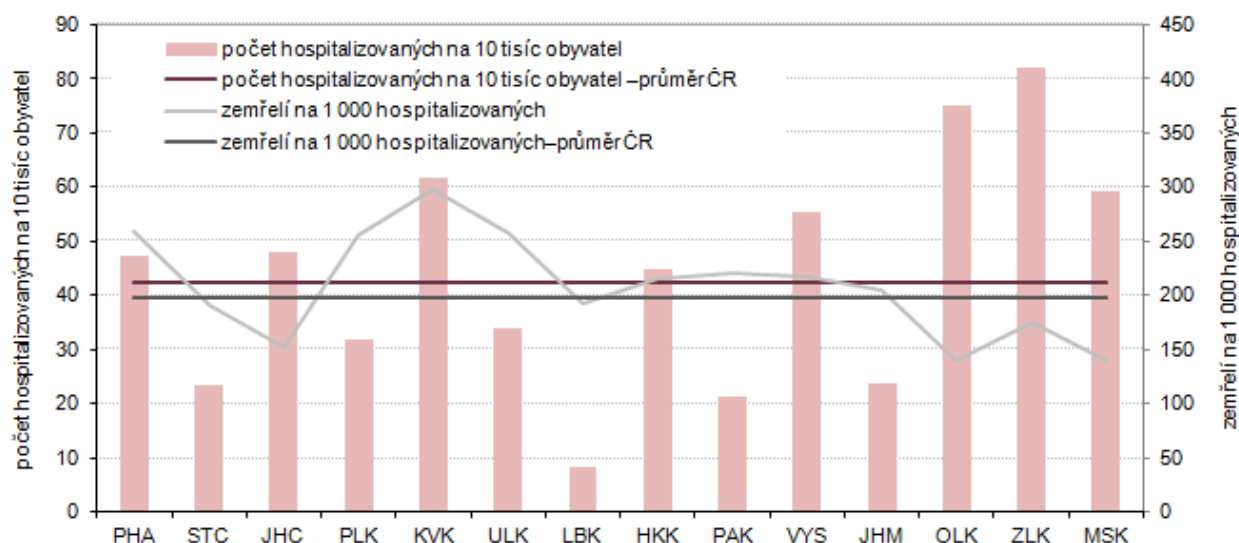
	Karlovarský kraj					Česká republika				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	6,8	6,6	6,3	6,0	5,9	6,9	6,8	6,7	6,4	6,3
z toho ve věku:										
55–59	7,1	7,1	6,6	6,1	6,0	6,9	6,9	6,7	6,3	6,2
60–64	7,6	7,4	6,8	6,6	6,3	7,4	7,3	7,1	6,8	6,7
65–69	7,6	7,6	6,9	7,0	6,7	7,9	7,8	7,6	7,3	7,2
70–74	8,6	8,5	7,8	7,7	7,2	8,7	8,5	8,3	7,9	7,8
75–79	9,9	9,1	8,7	8,0	7,9	9,7	9,7	9,4	9,0	8,8
80–84	10,7	9,8	9,7	9,1	9,2	11,2	11,0	10,9	10,4	10,2
85–89	12,6	11,9	11,2	10,5	10,6	12,3	12,5	12,4	11,8	11,6
90–94 ¹⁾	.	.	10,9	11,9	10,7	13,3	12,5	12,5	12,5	11,8
95 a více ¹⁾	.	.	10,8	12,4	8,1	13,0	12,8	13,8	12,4	12,5

¹⁾ V letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

Podobný vývoj má i ukazatel průměrné ošetrovací doby osob hospitalizovaných v nemocnicích, trend je zde mírně klesající. Průměrná ošetrovací doba v ČR je přitom v celé zkoumané časové řadě vyšší než v Karlovarském kraji. Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích Karlovarského kraje v roce 2013 činila 5,9 dne a byla tak o 0,9 dne nižší než v roce 2009. V ČR se ve stejném období snížila ošetrovací doba v nemocnicích o 0,6 dne na 6,3 v roce 2013. Z tabulky 4.4 jednoznačně vyplývá, že s rostoucím věkem se zvyšuje i počet dnů ošetrování, jen v roce 2013 v Karlovarském kraji u 95letých a starších došlo k poklesu.

Graf 31 Hospitalizované osoby v léčebnách dlouhodobě nemocných podle krajů v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

V Karlovarském kraji byla v roce 2008 otevřena další léčebna dlouhodobě nemocných, čímž došlo ke zvýšení počtu lůžek o 60. V roce 2013 zaznamenáváme další nárůst počtu lůžek, jejich počet se tak oproti roku 2005 zvýšil téměř o 16 % na 455. Počet hospitalizovaných od roku 2005 do roku 2013 vzrostl o 107,3 %, přesto počet zemřelých pacientů na 1 000 hospitalizovaných v léčebnách dlouhodobě nemocných poklesl za devět sledovaných let o 21,1 %. Průměrná ošetrovací doba se ve stejném období snížila ze 155,0 dnů v roce 2005 na 74,2 dnů v roce 2013, tj. o 52,1 %.

Tab. 4.5 Léčebny dlouhodobě nemocných v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Léčebny dlouhodobě nemocných	4	4	4	5	5	5	5	5	5
v nich lůžka	393	393	393	453	453	433	433	433	455
Hospitalizovaní celkem	895	878	999	1 204	1 392	1 432	1 542	1 675	1 855
na 10 000 obyvatel	29,4	28,8	32,5	39,0	45,2	46,6	50,9	55,5	61,8
Zemřelí pacienti	338	302	272	310	413	425	530	489	553
na 1 000 hospitalizovaných	377,7	344,0	272,3	257,5	296,7	296,8	343,7	291,9	298,1
Průměrná ošetrovací doba	155,0	158,2	137,9	114,5	109,0	107,8	99,1	83,3	74,2
Roční využití lůžek ve dnech	353,0	353,4	350,6	320,3	335,0	356,5	352,9	322,4	302,7

Při pohledu na počet hospitalizovaných osob na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let zjišťujeme, že 36,8 % bylo hospitalizováno v léčebnách dlouhodobě nemocných, což je třetí nejvyšší podíl ze všech krajů ČR a ve srovnání s republikovým průměrem je vyšší o 12,4 procentního bodu. Vyšší podíl hospitalizovaných osob na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let vykazovaly pouze Zlínský a Olomoucký kraj.

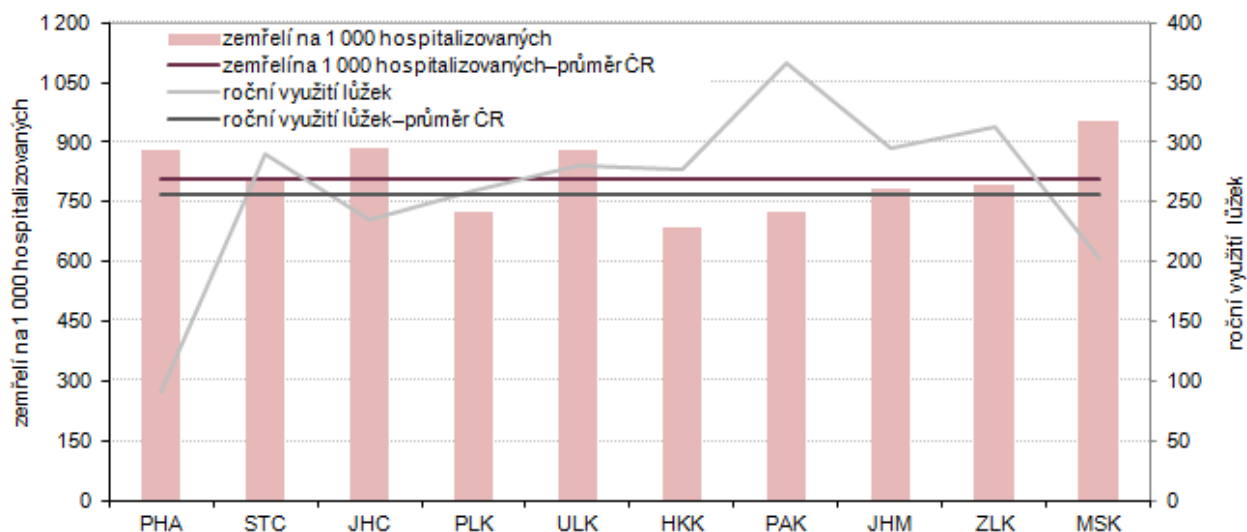
Geriatrická péče

Karlovarský kraj další zařízení podobného typu (hospice a geriatry), s výjimkou malého oddělení paliativní péče v Léčebně dlouhodobě nemocných Rehos v Nejdku, nemá. Pozitivní informací je, že v současné době Kraj uvažuje o navýšení kapacity a přistavění nové budovy se samostatným zařízením. Lidé, kteří potřebují hospitalizaci v takovém typu zařízení jsou v současné době nuceni je vyhledávat v okolních krajích, nejbližší taková zařízení se nacházejí v Ústeckém či Plzeňském kraji. Vzhledem ke stárnutí populace České republiky bude potřeba těchto zařízení v našem kraji narůstat.

Graf 32 Hospice v krajích v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Při srovnání počtu hospitalizovaných na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let zjišťujeme, že nejvíce hospitalizovaných v hospicích bylo v Pardubickém kraji (4,4 % všech hospitalizovaných), naopak nejméně v HI. městě Praze (0,6 % všech hospitalizovaných). Průměrná hodnota tohoto ukazatele za ČR činí 2,1 % hospitalizovaných v hospicích. V Libereckém kraji a v kraji Vysočina je podobná situace jako v kraji Karlovarském.

Domácí zdravotní péče

Domácí zdravotní péče je zaměřena zejména na udržení a podporu zdraví, navrácení zdraví a rozvoj soběstačnosti, zmírňování utrpení nevyléčitelně nemocného člověka nebo k zajištění klidného umírání. Zdravotní péči poskytuje kvalifikovaný zdravotnický personál (např. fyzioterapeut, zdravotní sestra).

Tab. 4.6 Pacienti domácí zdravotní péče podle věku v letech 2005 až 2013

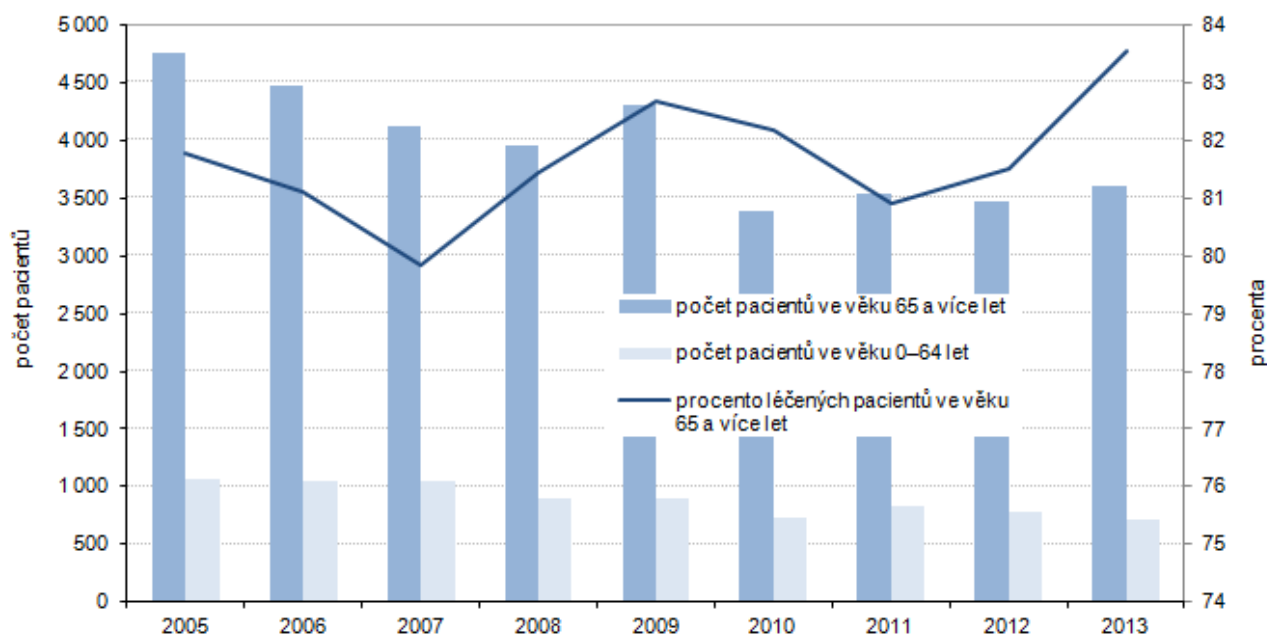
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet pacientů	5 810	5 512	5 156	4 858	5 204	4 116	4 367	4 258	4 306
z toho ve věku 65 a více let	4 751	4 471	4 116	3 956	4 303	3 382	3 534	3 471	3 598
Počet pacientů ve věku 65 a více let na 1 000 obyvatel stejného věku	121,1	111,6	100,3	93,9	99,5	76,4	76,6	71,7	71,3
Počet návštěv	277 347	246 685	233 427	215 939	215 885	209 578	223 489	233 450	222 821
Počet návštěv na 1 pacienta	47,7	44,8	45,3	44,5	41,5	50,9	51,2	54,8	51,7
Počet provedených výkonů	424 220	449 951	453 147	427 840	424 759	478 109	467 380	471 016	448 092

U pacientů domácí zdravotní péče v Karlovarském kraji došlo za devět sledovaných let k poklesu z 5 810 pacientů v roce 2005 na 4 306 v roce 2013, tj. o 25,9 %. Pacienti senioři ve věku 65 a více let zaznamenali také pokles, a to o 24,3 %. Ve sledovaném období poklesl také počet pacientů ve věku 65 a více let na 1 000 obyvatel stejného věku, a to o 41,1 %. Snížení počtu pacientů domácí zdravotní péče má vliv i na snížení počtu návštěv u pacientů (o 19,7 %). Při sledování ukazatele počtu návštěv na 1 pacienta ale zjišťujeme, že došlo ve sledovaném období k nárůstu, a to o 8,4 %. Zvýšil se také počet provedených výkonů, kterých bylo v roce 2013 provedeno o 5,6 % více než v roce 2005.

Graf 33 Pacienti domácí zdravotní péče v Karlovarském kraji v letech 2005 až 2013

Zdroj: ÚZIS

Z celkového počtu pacientů domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let v Karlovarském kraji trpí převážná většina chronickými onemocněními (2 934, tj. 81,5 %). Výrazně nižší podíl tvoří pacienti senioři trpící akutním onemocněním (14,2 %) nebo pooperačními či pórůzovými stavy (7,5 %). Pacienti domácí hospicové péče tvoří minimální podíl (0,9 %) všech pacientů seniorů domácí zdravotní péče v kraji. Při zkoumání podílu pacientů 65letých a starších na pacientech s daným druhem onemocnění zjišťujeme, že nejčastěji jsou senioři zastoupeni mezi pacienty trpícími chronickými onemocněními (86,5 % všech pacientů).

Tab. 4.7 Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let podle druhu onemocnění v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

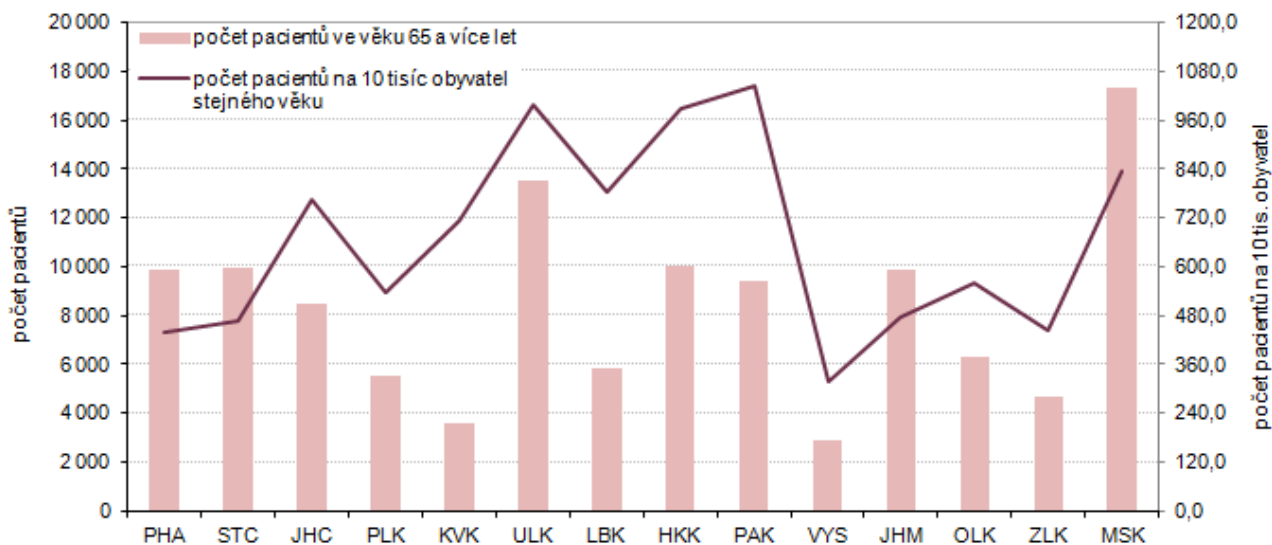
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pacienti ve věku 65 a více let podle druhu onemocnění:¹⁾	4 751	4 471	4 116	3 956	4 303	3 382	3 534	3 471	3 598
chronická onemocnění	4 206	3 953	3 622	3 276	3 582	2 774	3 006	2 890	2 934
akutní onemocnění	635	719	546	795	567	553	558	532	512
pooperační stavy, úrazy	292	283	440	445	332	293	269	346	271
domácí hospicová péče	105	118	144	207	210	53	35	36	32
Podíl pacientů ve věku 65 a více let na pacientech s daným druhem onemocnění (%)									
chronická onemocnění	83,6	83,7	84,2	82,7	86,3	86,0	85,4	85,5	86,5
akutní onemocnění	55,8	60,1	60,0	69,7	69,6	74,5	69,2	67,8	74,3
pooperační stavy, úrazy	63,3	59,8	70,1	65,9	63,0	62,9	55,2	65,5	66,1
domácí hospicová péče	77,2	70,7	63,2	71,4	70,5	57,6	59,3	59,0	65,3

¹⁾ Pacient může být zařazen ve více druzích péče

Graf 34 Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let v krajích v roce 2013

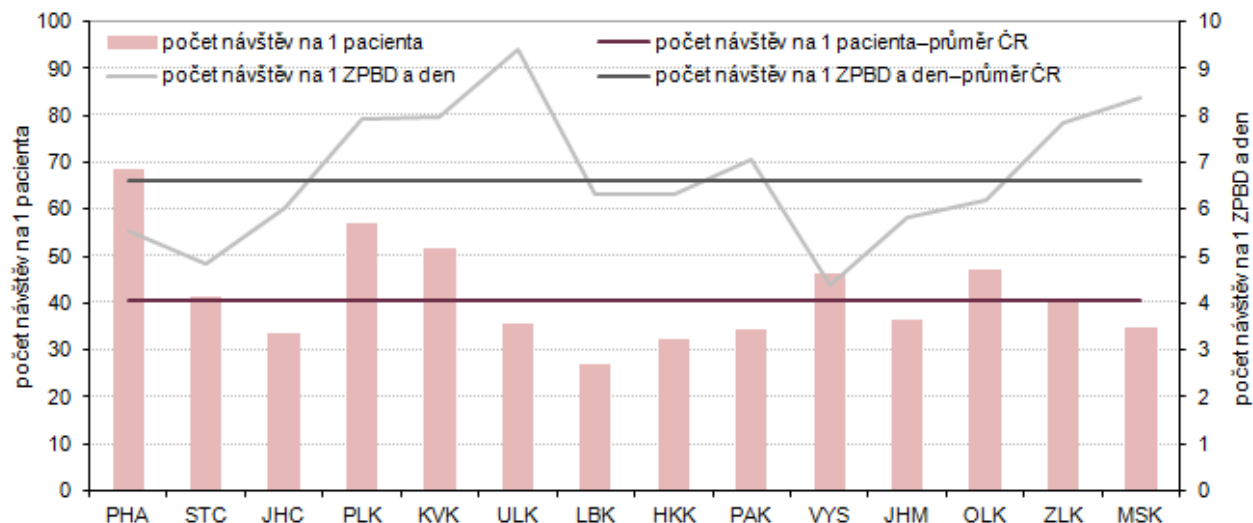
Zdroj: ÚZIS

S počtem pacientů domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let na 10 tisíc obyvatel stejného věku zaujímá Karlovarský kraj 8. místo na pomyslném žebříčku (713,3 pacientů) mezi všemi kraji ČR. Nejnižší počet pacientů domácí zdravotní péče v seniorském věku na 10 tisíc obyvatel stejného věku vykazuje kraj Vysočina (318,4 pacientů), nejvíce naopak Pardubický kraj (1 044,7 pacientů).

Graf 35 Výkony domácí zdravotní péče v krajích a ČR v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Pozn.: ZPBD = zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí

V roce 2013 navštívili zdravotničtí pracovníci každého pacienta domácí zdravotní péče v Karlovarském kraji v průměru 51,7krát. To představuje třetí nejvyšší počet návštěv na 1 pacienta po Hl. městě Praze (68,6 návštěv) a po Plzeňském kraji (56,9 návštěv). Průměrná hodnota tohoto ukazatele za ČR činí 40,4 návštěv, což je o 11,3 méně než v Karlovarském kraji.